

EEN NAGELATEN BEKENTENIS

MARCELLUS EMANTS

(ROMAN)

Verspreiding e-boek: Auteursdomein[®], Amsterdam 2010

Omslag: Paul Cézanne, *Stillevan met open lade* (1877)

Ontwerp: Uitgeverij Auteursdomein[®]

ISBN: 9789086410231

NUR 301

EEN NAGELATEN BEKENTENIS

Mijn vrouw is dood en al begraven.

Ik ben alleen in huis, alleen met de twee meiden.

Dus ben ik weer vrij; maar wat baat me nu die vrijheid? Ten naastenbij kan ik krijgen, wat ik sinds twintig jaar - ik ben vijfendertig - verlangd heb; maar thans durf ik 't niet nemen en zo heel veel zou ik er toch niet meer van genieten.

Ik ben te bang voor elke opwinding, te bang voor een glas wijn, te bang voor muziek, te bang voor een vrouw; want alleen in mijn nuchtere morgenstemming ben ik mezelf meester en zeker te zullen zwijgen over mijn daad.

Toch is juist die morgenstemming ondraaglijk.

In geen mens, geen werk, geen boek zelfs enig belang te stellen, doel- en willoos om te dwalen door een leeg huis, waarin alleen het onverschillig schuwe gefluister van twee meiden rondwaart als het verre gepraat van bewakers om de cel van een afgezonderde krankzinnige, nog maar één ding te kunnen denken met het laatste beetje begeerte van een uitgedoofd zenuwleven en voor dat éne ding te sidderen als een eekhoorntje voor de fascinerende blik van een slang... hoe houd ik zo'n afschuwelijk leven dag in dag uit, ten einde toe, nog vol?

Zo dikwijls ik in de spiegel kijk - nog altijd mijn gewoonte - verbaast het me, dat zo'n bleek, tener, onbeduidend mannetje met doffe blik, krachteloos geopende mond - velen zullen zeggen: dat mispunt - in staat is geweest zijn vrouw... de vrouw, die hij op zijn manier toch lief heeft gehad... te vermoorden.

En toch is 't waar... even waar, als dat ik met de grootste leukheid het gejammer van mijn schoonouders heb aangehoord, dat ik volmaakt kalm naast de oude man en tegenover mijn zwager, door de volle straten heen achter Anna's lijk naar het kerkhof ben gereden, dat ik met droge ogen de kist in het

graf heb zien neerdalen, de verpletterde vader naar zijn diep bedroefde vrouw terugkeren en dat ik nu weer 't huis... in dit huis, waar alles nog van haar spreekt... zonder smart, zonder wroeging en ook zonder blijdschap, zonder hoop omdool... alleen maar bang, bang voor elk geluid, bang vooral voor mijn eigen stem.

Soms - bijvoorbeeld 's nachts, of wanneer ik me verbeeld, dat iemand achter de deur me beluistert - *moet* ik hardop uitroepen: ik heb haar vermoord!

Trillend van angst en plotseling doorkild open ik dan dadelijk alle deuren, doorzoek ik alle kasten om zeker te zijn, dat mijn geheim nog altijd niet verraden is.

Vind ik dan zelf mijn daad zó buitengewoon, zó ongehoord, zó vreselijk? Ach nee; daarvoor heeft zich alles veel te geleidelijk aaneengeschakeld.

Sluit ik mijn ogen en leef ik mijn leven nog eenmaal in gedachten door, dan is 't me volkomen duidelijk, hoe ik allengs zover ben gekomen. Ik heb zo'n dwingende lust dit eens te vertellen, dat ik 't voor de veiligheid maar op zal schrijven.

Het *moet* eruit! Misschien zal ik 't dan beter kunnen zwijgen en... mogelijk zijn er mensen, of zullen er mensen komen, wie mijn levensproces belang inboezemt. Wie weet hoevelen net als ik zijn, die 't pas beseffen zullen, wanneer zij zich aan mij hebben gespiegeld. Om te doen begrijpen, hoe verschillend ik mezelf voorkom van de overgrote meerderheid der mensen, is 't niet genoeg, dat mijn bekentenis aanvangt met de dag, waarop ik mijn overleden vrouw leerde kennen. Ik moet opklimmen tot de eerste ervaringen, die mij mijn duister binnenste ontsluisden.

Mijn geheugen is nooit bijzonder goed geweest. Ik zie mijn jeugd dan ook niet meer voor me als een doorlopende reeks van gebeurtenissen; maar herinner me alleen de enkele ogenblikken, waarop ik sterke - doorgaans onaangename - indrukken ontving.

Een van mijn eerste en pijnlijkste ondervindingen was mijn intrede op de lagere school. Wat ik me van die omgeving nog kan voorstellen is een grote, grauwe ruimte, waarin een massa giechelende kinderen bijeen zitten, bewaakt door een norske onderwijzer. Vóór de klasse staat een reusachtig, zwart bord; tegen de grijze wanden hangen flets getinte, blinde kaarten. Duidelijker herinner ik me het gevoel van iets kleins, iets zwaks, iets nietigs te zijn, verlaten en verloren in een vijandige bende: het konijntje uit een van mijn prentenboeken, dat levend in een hok vol wilde beesten wordt gegooid. Dat al die ogen mij vijandig aankeken, besepte ik dadelijk en ofschoon er meer dan vijftientig jaren overheen zijn gegaan, heeft niets die indruk van vijandigheid weer uit kunnen wissen. Nog altijd moet ik het hok, met wilde dieren bevolkt, binnengaan, zodra ik me onder mensen wil bewegen en nooit vermag een redenering het wantrouwen te onderdrukken, waarmee ik mijn zogenaamde broeders nader.

Al gauw volgde mijn eerste vechtpartij, beter gezegd mijn eerste botsing, die op een vechtpartij had moeten uitlopen: maar inderdaad eindigde met mijn vlucht.

Geruime tijd had ik met instinctieve schuwheid alle grotere en forsere jongens weten te vermijden; eindelijk werd ik door één van hen net zo lang getergd, dat mijn vuist in een overschuiming van drift hem een stomp toebracht.

'Dat zal ik je betaald zetten!' riep hij uit en toen bij het uitgaan zijn overmoedig schetterend stemgeluid achter me aan-klonk op de trap, begreep ik wat er buiten volgen zou. De gedachte van stand te houden kwam wel in me op; maar ach, zo flauwtjes!

Beneden gekomen keek ik een ogenblik verwilderd om me heen en toen zijn vierkant bruin gelaat boven enige kleinere jongens in de deuroplijsting verscheen, had ik ook in de verte een voortwandelende agent opgemerkt. Ik zette 't op een lopen en sloot me zwijgend bij de politiedienaar aan. De man keek eens op me neer, maar zei niets. De joelende jongensgroep volgde ons op een grote afstand... en het werd me duidelijk, dat ik een lafaard was.

Maar al te dikwijls heb ik de opmerking horen maken: een mens, die zijn fouten kent, is ook in staat ze uit te roeien. Ach, ach, wat moeten zij, die zo spreken, met weinig zelfkennis bedeed zijn!

Stel, dat een gierigaard, uit schaamte over zijn ondeugd (dan kent hij 'm toch wel goed) handenvol geld uitdeelt. Hij schijnt vrijgevig te zijn geworden; maar is hier van iets meer sprake dan van een schijn? Zal hij in zijn binnenste niet altijd de tegenzin om weg te geven, waarin het kenmerk van de gierigheid bestaat, blijven gevoelen? Al leert een doofstomme verstaan, wat iemand zegt, hij kan 't daarom nog niet horen!

Mijn lafheid was volstrekt niet overwonnen, toen ik in mijn later leven, gewapend met de wetenschap, dat niemand mij oplette, soms een volle zaal dorst binnengaan. Voor het nieuwe, het onbekende ben ik altijd teruggedeeind en toch heb ik er altijd naar gehunkerd. Aan dergelijke tegenstrijdigheden is mijn ziel rijk. Ik snak bijvoorbeeld naar aandoeningen en ontwijk toch al, wat mijn gemoedsrust kan verstoren.

Dat de bekentenis van laf te zijn alle lezers dadelijk tegen me moet innemen, weet ik; maar begrijpen ze in hun onrechtvaardigheid niet, dat ik veel liever dapper ware geweest? Wat is 't toch onzinnig een mens te veroordelen om lichamelijke en geestelijke gebreken, waaraan hij immers volmaakt onschuldig is! Denkt iemand soms, dat hij ervan geniet?

Is 't zo prettig zich geminacht te weten?

Lafheid is de onvernietigbare worm gebleven, die aan de vervulling van al mijn wensen heeft geknaagd en het zijn nog altijd mijn bangste nachten, wanneer ik in een droom weer voor 't eerst de school betreed, of het hazenpad kies voor een sterker, dapperder individu.

Natuurlijk dacht ik als jongen niet, dat mijn vreesachtigheid onoverwinnelijk

zou blijken. Integendeel maakte ik me diets, dat zij vanzelf verdwijnen moest voor een toenemende kennis van mensen en toestanden. Ik rekende erop, dat de ondervinding haar zou vernietigen, terwijl zij me juist beletten zou ondervinding op te doen. Nu was dit in zoverre toch juist gezien, als ook een opgedrongen ondervinding wel iets aan me had kunnen hervormen. Gesteld eens, dat er geen agent in de buurt ware geweest, ofwel, dat de omringende jongens mij het vluchten hadden belet. Dan zou ik wel tot tegenweer genoodzaakt zijn geworden en als mijn eerste antagonist eens geweken ware voor een toevallig raak aankomende vuistslag, wie weet hoeveel moed de zelfoverschatting me dan had ingeboezemd?

Met wat verstandige dwang hadden mijn ouders aan mijn ongelukkig bestaan dus wel een betere plooi kunnen geven. Evenwel, wie vraagt zich vóór het huwelijk af, of hij tot uit-oefening van zulk een verstandige dwang in staat is? Niet om onzentwil, maar omdat vader en moeder naar een aardig speelpopje verlangen, wordt een kind de levenstaak opgelegd.

Intussen fantaseerde ik als jongen mij het ideaal van een man, die altijd zeker is van zijn zaak, en voorgevoelende, dat ik nooit zulk een man zou worden, deed ik al mijn best hem tenminste uiterlijk na te bootsen.

Dit is - voorzover ik me herinner - mijn eerste poging geweest om mijn ware natuur te verbergen onder een aangenomen rol. Naderhand ben ik in dit komediespelen zó goed opgegaan, dat het mij - hoe slecht ik ook speelde - onmogelijk is geworden ooit weer eenvoudig mijzelf te wezen. Beproefde ik 't nog eens, dan kwam ik me voor geen zelf meer te hebben, niets anders te zijn dan een zielloos organisme zonder één neiging, één afkeer, één opinie, één drang. In de regel echter riepen mijn neigingen en afkeren, mijn opinies en drangen me toe: sluit ons op in je binnenste, want we zijn buiten model, verboden in de samenleving der mensen. En hoe beter ik mijn waar-ik leerde verbergen onder *eenpersonnage de circon-stance* des te onverschilliger werd ik voor de verkeerdheid van mijn aandriften of daden, zolang ze maar onopgemerkt bleven, Berouwd heeft me nooit iets anders dan een onhandigheid.

Was liegen een noodzakelijk gevolg van het rollen spelen, ik loog bovendien zonder noodzaak, ja, geheel zonder reden. Dat een jongen, die kattenkwaad heeft uitgevoerd, het niet zo nauw met de waarheid neemt, wie zal zich daarover verwonderen? Waarom echter beweerde ik van Scheveningen te komen, wanneer ik in het bos had gewandeld? Waarom zei ik ongevraagd: we hebben platen bekeken, als ik met een kennis soldaatjes had opgezet? Tegenwoordig heeft die aandrang om in de eenvoudigste omstandigheden van het leven iets anders dan de waarheid te zeggen, veel van zijn kracht verloren; maar nog altijd ben ik trager in het geven van een juist relaas dan in het opdissen van een fabeltje. Ik heb wel eens moeite gedaan om te weten te komen, of mijn ouders misschien leugenaars waren geweest; maar die pogingen hebben tot geen resultaat geleid. Wie hen gekend hadden, loochenden 't; doch

hun verklaringen boezemden me geen vertrouwen in.

Stelen zonder liegen is ondenkbaar; liegen zonder stelen ook?

Voor mij heeft het stelen alleen in mijn zeer jonge jaren veel verleidelijks gehad. Aan een gestolen knikker hechtte ik toen dubbele waarde en eer ik durfde roken, stal ik al sigaren uit vaders schrijftafel. Bedriegt mijn geheugen me niet, dan nam ik zelden of nooit iets uit hebzucht weg. Wat mij aanlokte was het prikkelende van een plotselinge, onlogische verrijking.

Ook mijn kras egoïsme spruit niet voort uit grote gehechtheid aan mijn eigendom.

Veeleer is dit het product van mijn steeds binnenwaarts gerichte blik, die het leven en het leed van anderen niet opmerkt. Mijn kennissen - vrienden heb ik nooit gehad - kwamen er niet licht toe mij om een dienstbetoon te vragen; maar deden zij 't, dan weigerde ik zelden. Goedhartigheid was dit niet; daarvoor bleven ze mij te onverschillig; vermoedelijk dreef me de ijdelheid, die zich gestreeld voelde door het ongewone verzoek.

Dat deze ijdelheid me nooit eerzuchtig heeft kunnen maken, heb ik altijd toegeschreven aan lichamelijke zwakte. Elke poging om te volharden greep mij zodanig aan, dat ik slechts uitputting, geen bevrediging kon vinden in de overwinning van hinderpalen. Weinig dingen hebben mij in mijn jongelingsjaren meer verbaasd dan de ambitie van mijn medescholieren om elkander de loef af te steken. Als ik hen van plannen hoorde spreken om op één te komen, als ik de zenuwachtigheid gadesloeg, waarmee zij de cijfers van hun driemaandelijksse rapporten vergeleken, als ik hun buien van plezier-op-offerende werklust waarnam, dan was't me te moede, alsof *ik*, met mijn kalme onverschilligheid voor officiële onderscheidingen, met mijn volkomen gebrek aan belangstelling in het oordeel van mijn meesters en met mijn onlesbare dorst naar afwisselende pretjes, een wezen van geheel ander - ik gaf toe slechter - gehalte was dan al de overigen. De woorden: vooruitkomen en beroemd worden oefenden niet de minste aantrekkingskracht op mij uit. Wel begreep ik, dat iemand, die arm is, leren moet, om later met zijn wetenschap geld te kunnen verdienen; maar de jongens hadden me verteld, dat mijn papa vermogend was: de omstandigheid, dat hij niets meer uitvoerde, scheen dit te bevestigen... waarom zou ik me dus moeite geven voor zulke onaangename dingen als algebra, kosmografie of maten en gewichten? Was papa rijk genoeg, om zonder iets te verdienen zich al de pretjes te verschaffen, die hij begeerde, dan zou dit met mij - zijn enige zoon - ook het geval zijn. Ik nam me wel voor andere, interessantere, avontuurlijkere plezieren op te zoeken dan papa deed, die alleen afleiding voor zijn zenuwachtigheid en zeldzame spijzen of wijnen voor zijn gebrek aan eetlust scheen te verlangen; maar voor de verwezenlijking van mijn nog zeer onduidelijke idealen was 't stellig niet noodzakelijk, dat ik bijzonder goed kon rekenen of 's nachts de namen der sterren opnoemen. Ik leerde uitsluitend wat me een beetje toelachte, als geschiedenis, of wat ik meende later

nodig te zullen hebben, als aardrijkskunde, vreemde talen; en geen straffen, geen voorspiegelingen van beloningen, geen vriendelijke of deftige vermaningen waren in staat mij tot een krachtsinspanning te verleiden, waarvan het nut mij onduidelijk bleef. Zo leuk mogelijk beredeneerde ik mijn ganse doen en laten, en de argumenten om iets te doen moesten al heel krachtig zijn, wilden zij over mijn aangeboren traagheid, die tot laten dreef, zegevieren. Dit voorzichtige stil-overwegen, deze afzondering van mijn actieve makkers, dit argwanend nooit-toegeven-aan-een-op-welling-van-het-ogenblik, bezorgden mij natuurlijk de reputatie van achterhoudend, gluiperig, loens te zijn. Ik vernam 't wel eerst op latere leeftijd; maar had toch reeds als jongen het gevoel, dat niemand me mocht lijden.

Nu stond tegenover zoveel gebreken wel het voordeel, dat ik volstrekt niet afgunstig was; maar van naderbij beschouwd was dit een zuiver negatieve deugd. Ofschoon ik nooit iemands vermogen, iemands positie heb benijd, is naderhand mijn haat tegen de zogenaamde normale mensen toch voortgekomen uit wangunst. Als knaap benijdde ik hen, dat zij meer pret hadden, als jongeling, dat zij meer emoties wisten te vinden, als man, dat zij tevreden konden zijn.

Veel minder dan anderen had ik met mijn kennissen of met ouderen omgang. Op school verveelde ik me, buiten staat mijn aandacht bij de les te bepalen; op straat zocht ik de eenzaamheid, uit vrees voor onzachte botsingen met ruwere makkers; thuis lieten een ziekelijke vader en een brommige moeder mij geheel aan mezelf over.

Toch werd ik wel eens uitgevraagd en moesten die beleefdheden wel eens beantwoord worden. Zulke feestdagen waren voor mij marteldagen. Dan hoorde ik de andere jongens spreken over hun wedijveren, dat mij koud liet, over hun grappen, waaraan ik geen deel durfde nemen en nooit voelde ik mij eenzamer, meer verstoten dan in het gezelschap van mijn tijd- en tot zekere hoogte lotgenoten. Ik stond buiten alles en, terwijl ik me verbeeldde met mijn eerste mislukte vechtpartij de kring te hebben verlaten, zag ik geen kans er ooit weer in door te dringen.

Natuurlijk had dit ten gevolge, dat de anderen mij uitlachten, minachtten en soms allen tegelijk aanvielen. Dan moest ik me wel verdedigen en deed ik het óf met blinde wanhoopsrazernij óf met al de kleine listen en valsheden, die tegenover zulk een overmacht de kansen enigszins gelijkmaken. Dit belette echter niet, dat ik regelmatig het onderspit dolf en uit dit voortdurend gevoed minderheidsbesef ontwikkelde zich een machteloze verbittering.

Van die verbittering, waartegenover geen liefde stond, was ik me reeds op mijn twaalfde jaar helder bewust; maar vele jaren van aanhoudende zelfbeschouwing en zelfontleding zijn nodig geweest om me te doen begrijpen, hoe zij was opgegroeid en waarom zij onuitroeibaar moest blijken.

Ondertussen was de leeftijd voor me genaderd, waarin de vrouw haar

invloed begint uit te oefenen op ons denken en handelen. Liever zou ik neerschrijven: ik werd man; maar het komt me voor, dat ik eigenlijk altijd een schuchtere, onhandige jongen ben gebleven. Het levenslustige krachtsgevoel, dat zo dikwijls in overmoed ontaardt, heb ik nooit gekend. Voor mij bepaalde zich de ommekeer tot een wijziging in mijn eenzame overpeinzingen, die sterk erotisch werden getint en tot een verandering in mijn geheime liefhebberijen, die voorheen uit kleine diefstallen en andere streken hadden bestaan. Ook kreeg mijn komediespelen een nieuw karakter, daar ik nu bij voorkeur de eigenaardigheden van grote, geheimzinnige misdadigers of melancholische romanhelden trachtte na te bootsen. Bij dit fantaseren van idealen bemerkte ik voor 't eerst, dat verschillende invloeden geheel verschillende mensen in mijn binnenste kunnen opwekken.

Ben ik doorgaans koud, onverschillig, belust op zingenot, onvatbaar voor altruïsme; een paar maten van Wagner, een glas champagne, een mooie schilderij, een galm kerkmuziek zijn... of liever waren in staat me te vervullen met geestdriftige, spraakzame vriendelijkheid, cerebrale verering, zelfverloochenende liefde. Dan wordt het me te moede, alsof mijn traag bloed plotseling sneller gaat stromen, of er spanning komt in mijn slappe zenuwen, of het licht, kleurig, levendig wordt in mijn mat, grijs, slaperig brein. Ik gruw van mijn gewoon nuchter ik met zijn leukheid tegenover alle belangen, alle banden van het leven, zijn vreemdsoortige begeerte om eens mensen, vooral vrouwen te pijnigen en terwijl de lust om een groots offer te brengen mijn ziel doorgloeit met een somber enthousiasme, verrijst voor mijn vochtige ogen de vlekkeloos schone gestalte in het kuis gesloten gewaad van haar, die ik geknield aanbid, maar nimmer zal bezitten.

Ook een weersverandering: een eerste lentezoelheid na een scherpe winter, een zonneschijn na een grijze regendag, een onweer of een storm na een drukkende stilte, ja, zelfs het opkomen en het ondergaan van zon en maan zijn bij machte me op te heffen tot een verhoogd, een intenser leven en daarom haat ik dan ook de effen zomer- of wintertijd niet minder dan de strakke middeluren van dag of nacht. Gelukkig, dat is tevreden, blij, hoopvol, gezond voel ik mij nooit, want als in mijn beste ogenblikken het verlangen naar een onbekend, overweldigend geluk me opbeurt uit mijn doffe dommeling, dan ontwaakt tegelijkertijd mijn pijnlijke droefgeestigheid en welt - zonder dat ik weet waarom - een 'nooit, nooit' me voortdurend naar de lippen.

In welke fase ik dus verkeerde, de vrouw werd het overheersende beeld van mijn mijmeren en naarmate ik haar heviger begeerde, ging ik haar schroomvalliger uit de weg. In mijn kalme morgenstemming lag daaraan de vrees ten grondslag, dat ze mijn lust - die ik verboden, gemeen achtte - in mijn ogen zou lezen; in mijn schaarse ogenblikken van opwinding was 't de angst, dat ik me in haar nabijheid belachelijk zou aanstellen.

O, wat heb ik toen heet begeerd; wat heb ik toen vurig bewonderd!

Evenals een druppel ontsnapte rozenolie een ganse zaal van heerlijke geur kan doortrekken, zou mijn hele leven met een verkwikkend aroma gedrenkt zijn geweest, als ik in die jaren één enkel ogenblik van bevrediging had mogen genieten! Wat geeft het, of wij rijk worden, wanneer wij geen wensen meer hebben? Wat baat het, of wij de genietingen maar voor het grijpen krijgen, wanneer onze zenuwen zijn afgestompt?

Mijn schoolmeester had een mooie dochter, die zich natuurlijk aan de weinige kostjongens elke dag vertoonde; maar voor mij slechts tweemaal 's weeks op de tekenles zichtbaar werd. Dan stond zij aan de hoge tafel naast me en achter het latwerk, waartegen onze voorbeelden hingen, kon ik steedsge-wijs blikken werpen naar de blanke hals, de melkwitte slapen en de poezele handjes. Tracht ik haar beeld mij weer voor ogen te stellen, dan meen ik nu haar gelaatskleur eer voos te moeten noemen en haar ronde vormen niet te kunnen toeschrijven aan een gezonde ontwikkeling. Wat hiervan zij, in een nauw aansluitende jersey trokken haar gevulde armen, haar zware boezem, en vooral haar mollige handjes mij onweerstaanbaar aan. Die handen waren zo wit, zo klein; ik verbeeldde me, dat ze ook zo fluweelachtig zacht moesten zijn. De linker lag dikwijls de hele les door vlak naast me en dan was ik niet in staat iets uit te voeren, zo fel streed mijn lust 'm aan te raken met mijn vrees voor een opschudding, 't Was me niet mogelijk de ogen ervan af te wenden. Ik hoorde de vragen niet, die tot me gericht werden en stelde me soms aan als iemand, die maar half snik is. Mijn schuwheid werd in dit bijzondere geval nog versterkt door het gerucht, dat een Indische kostjongen, die ik om zijn reuzenkracht en zijn uitdagende manieren altijd zorgvuldig verreed, met het meisje op zeer vertrouwelijke voet stond, en dat onvoldaan begeren, dat kampen met een verlamme vrees brachten me elke woensdag en zaterdag in zulk een koortsachtige overspanning gevolgd door afmatting, dat ik zelf niet meer wist, of ik naar de tekenles verlangde, dan wel 'm verafschuwde.

Op zekere dinsdag werd de Indische jongen ziek en de ganse nacht verdiepte ik me in de vraag: zou ik nu durven? De volgende dag gaf ik in de morgenuren op alle vragen onzinnige antwoorden; bij de aanvang van de tekenles stond ik met een gloeiend hoofd op mijn voorbeeld te staren, geeuwend en bevend van zenuwachtigheid, buiten staat mijn aandacht te vestigen, zonder stuur over mijn handen en voeten. De twee uren gingen voorbij; maar ik had evenmin een enkele juiste lijn getrokken als een poging gedaan om mijn brandend verlangen te bevredigen.

De Indische jongen werd eer erger dan beter; tegen de volgende zaterdag was 't dus wederom: zou ik durven? Tot halfweg de middag kwam er volstrekt geen beterschap. Mijn wangen gloeiden, mijn ogen staken, mijn lippen beefden en schijnbaar onophoudelijk bezig voerde ik in waarheid niemendal uit.

Toen viel er iets voor, dat me de driestheid gaf, waaraan ik behoefte had. De muziek van een doortrekkend regiment hief in de straat een opwekkende mars

aan en 't was, of deze schetterende akkoorden mij de slappe zenuwen spanden. Ik voelde een golf van kracht mijn aderen doorstuwen en beeldde me in eensklaps alles te kunnen, alles te durven. Ik lei mijn hand op de mooie, witte vingers, waarvan mijn ogen alweer een uur-lang zich geen seconde hadden afgewend en nu gebeurde, wat ik wist, dat gebeuren zou en toch voor onmogelijk hield... zij trok niet terug.

Nog zie ik de bruine tafel achter het opgehangen voorbeeld, dat ons beveiligde voor onbescheiden blikken; nog hoor ik de mars, die mij doorgloeide als een warme wijn en somtijds, vooral in het schemeruur van heldere voorjaarsdagen, wanneer het gedruis van de stad verflauwt en in de verte een klok luidt, dan leeft onder andere verbleekte sensaties ook de heerlijkheid van deze aanraking nog eenmaal in me op: het voorgevoel van een wellust, zoals ik er nooit een mocht genieten.

Weinige dagen later was de meester - wij zeiden natuurlijk: de oude - jarig.

Het geschenk, dat hem vereerd moest worden, daargelaten, vierden wij dat feest elk jaar op onze eigen kosten. Meestal genoten we een goochelvertoning; deze keer hadden de rijke ouders van een paar zwakke tweelingen een hunner boerderijen ter beschikking gesteld voor een buitenpartij. Mij lachte dit uitstapje aanvankelijk weinig toe. Bij dat rovertje-of krijgertjespelen, dat haasje-over springen en stuivertje verwisselen duchtte ik allerlei botsingen met sterkere jongens. Toen ik echter hoorde, dat *zij* mee zou gaan en de Indische jongen nog thuis moest blijven, kreeg de zaak een gans ander aanzien.

Door voorzichtig en zwijgend te dringen, te draaien, te sluipen lukte 't me in het rijtuig een plaatsje naast haar machtig te worden. Dit verzekerde me alvast haar buurschap voor ruim anderhalf uur en in de diepte van de barouchet kon ik gemakkelijk onder haar mantel het verrukkelijke handje omklemmen. Ook thans deed zij geen poging zich aan mijn greep te onttrekken en tegelijkertijd wist ze zo ongedwongen met de andere jongens door te praten, dat ik me ongestoord aan mijn genot kon overgeven. Ik verbeeldde me nu te weten, wat liefde was en terwijl het verlangen om aan haar voeten, als een offer voor haar geluk, te mogen sterven mijn ziel met weemoed en mijn ogen met tranen vulde, groeide mijn vijandigheid jegens de andere jongens tot brutale verachting.

Toen wij op de plaats uitstapten, had zij me nog geen woord toegevoegd. Zelfs deed ze, alsof de langdurige aanraking van onze handen niet tot haar bewustzijn was doorgedrongen! Die zelfbeheersing leek me al te sterk. Ik verlangde niets liever dan een geheime verstandhouding, waarvan geen derde ooit iets zou ervaren; nu echter kwam de vraag in me op, of zij misschien *het kind* maar had laten begaan. Gepijnigd door de vrees, dat mijn genot al dadelijk weer tot een begoocheling zou verbleken, weifelde ik in de eerste verwarrende drukte tussen een kloek en hoopvol meespringen, dartelen, stoeien, vechten met de luidruchtige bende, die haar omringde en een theatrale afzondering om aan de jongens te tonen, dat ik me verheven achtte boven hun vermaken en om

Mina te doen gevoelen, dat zij mijn liefde miskende. Zonder recht te weten waarom, sloot ik me eindelijk bij een troepje aan, dat in een hoog gevulde hooiberg klom en reeds begon ik, op het hooi neergevlid, mij te verdiepen in de plotselinge vernietiging van mijn luchtkasteel, toen ik tot mijn verbazing haar bruin haar, haar zware wenkbrauwen en haar grote, donkere ogen boven de rand zag opduiken. Ze naderde, keek me even aan en ging zwijgend naast me liggen. Ik vond geen woorden om te spreken en geen moed om me te verroeren.

Een poos stoeiden en schreeuwden de jongens nog om ons heen; toen kwam één van de bende op de inval naar een lagere barg te gaan om eieren te zoeken en, terwijl zij langs de steile rand afgleden, werd het stil en eenzaam onder het lage, donkere dak.

Gerustgesteld en aangemoedigd door Mina's geheel vrijwillige komst wilde ik weer mijn hand uitstrekken; maar nu rees zij, op haar linkerelleboog geleund, half overeind, streek met haar rechtervingers, als met een kam, door mijn haren en begon te praten.

'Waarom heb je zo lang niets tegen me gezegd?'

Op deze vraag had ik me in 't minst niet voorbereid en toch was 't zo natuurlijk, dat Mina 'm stelde. Alle jongens spraken haar toe, ik alleen durfde 't niet; maar voelde me wel diep gegriefd, dat het eerste woord niet van haar kant kwam. Ik zag de dwaasheid van mijn handelwijze helder in en ben toch in mijn verdere leven telkens weer op dezelfde klip gestrand. Juist in de gevallen, dat ik een vriendschappelijke, vertrouwelijke omgang wens, belet me een geheimzinnige, onoverwinnelijke weerstand met wat vriendschap en wat vertrouwelijkheid van mijn kant tegemoet te komen. Ik maak me dan diets, dat ik mijn gezelschap niet op wil dringen; doch eigenlijk dient deze verklaring om aan een lelijke zaak een mooie glimp te geven. Mijn antwoord aan Mina was zo dwaas mogelijk: Wel... ik had niets te zeggen.'

'Maar je wilde wel naar me kijken, hè... vooral naar m'n handen. Zeg maar niet nee. Ik heb heel goed gezien, dat je je ogen er niet afkunt houden!'

Dat zij mijn bewondering had opgelet, trof me niet bijzonder; maar ik vond iets stuitends in de openhartigheid, waarmee zij dit bekende. Evenwel, zij had mijn onbescheiden kijken niet kwalijk genomen; dit gaf me de moed wat verder te gaan.

'Dat komt, omdat ik nog nooit zulke mooie handen gezien heb... Je bent helemaal zo mooi... Mina.'

Ik voelde mijn hoofd gloeiend rood worden; maar zij deed, alsof ze 't niet opmerkte, zei alleen: 'Vin je?' en bleef me lang zwijgend aanstaren.

Eindelijk zeeg zij met een zucht weer achterover in het hooi neer en nadat wij, naast elkander uitgestrekt, een poosje gezwegen hadden, vroeg ze eensklaps: 'Zeg eens, Termeer, houjevanme?'

Ik voelde mijn schuchterheid wijken, misschien doordat zij me niet meer aankeek; roerloos in de donkerbruine barg-kap turend antwoordde ik bijna